

ge mot covid. I tillegg ble en tilsvarende vaksine mot RS-virus godkjent i 2024, men den er ikke tilgjengelig i Norge ennå. RS-virus rammer flere hundre tusener i Norge hvert år.

Undersøkelsen er gjennomført i 39 land, som del av Worldviews Survey. Norge og Sverige er, tross skepsisen, blant landene med høyest aksept for nye mRNA-vaksiner. Det ses i sammenheng med et generelt høyt tillitsnivå i samfunnet. Villigheten til å ta nye mRNA-vaksiner øker med høyere utdanning, og dessuten med alder.

– Norge er blant landene med størst aksept, men det er en utfordring at også her er mange skeptiske til nye vaksiner, sier analytiker Elise Oseid i Opinion.

Covid-19 og vaksinene økte bevisstheten og diskusjonen rundt vaksineteknologier generelt.

– Kommunikasjonen rundt vaksiner under pandemien var en balansegang mellom å formidle nytteverdien og håndtere bekymringer rundt bivirkninger, sier Oseid.

Veterinær Trygve Poppe tildeles Akademikerprisen

Foto: Akademikerne

Trygve Poppe, professor emeritus ved NMBU Veterinærhøgskolen, tildeles Akademikerprisen 2025 for fremragende bidrag til akademisk frihet og kunnskapsformidling om fiskehelse og dyrevelferd i oppdrettsnæringen.

– Akademisk frihet gir oss fri kunnskap som bringer samfunnet fremover. Trygve Poppe har med vitenskapelig integritet og mot endret næringens, politikernes og samfunnets syn på fiskens egenverdi og helsetilstand. Han demonstrerer verdien av akademisk frihet og hvordan denne kan brukes til samfunnets, menneskenes og dyrenes beste, sier juryleder Håkon Skard.

Akademikerprisen gis til personer som har utmerket seg med sin forskning, kunnskapsformidling og bidrag til akademisk frihet, prinsipper som skal sikre uavhengighet, integritet og tillit til forskning.

Årets akademikerprisvinner er utdannet veterinær. Han har jobbet med og forsket på fiskehelse siden 1980-tallet, og han var en av de første fagpersonene som kritiserte dyrevelferden i oppdrettsnæringen offentlig.

Hvert år dør flere titalls millioner fisk i oppdrettsnæringen, ifølge veterinærinstituttet. I fjor var dødeligheten over 20 prosent i enkelte områder. Poppe har karakterisert den høye dødeligheten blant oppdrettslaks som «det mørkeste kapitlet i norsk husdyrbruks historie».

Han har stått modig frem med sin forskning, analyser og etiske betraktninger, påpeker juryen. Poppe har vist hvordan fisken lider og dør på grunn av lus, skader og smertefull behandling. Han mener dette er forhold vi aldri ville godta for andre dyr.

– Det krever mot og integritet å utfordre en av Norges største og mektigste næringer. Det krever mot å stå alene i offentligheten. Og det krever mot å stå i denne rollen over tid. Poppe har vist dette motet, sier jurylederen.

Juryen mener den offentlige oppmerksomheten Poppe har gitt temaet, har vært viktig for at holdningene til fiskevelferd har endret seg. I vår strammet Stortinget til og satte mål om at 95 prosent av oppdrettsfisken skal overleve.

– I en tid der den akademiske friheten er under press, er det en ære å tildele Trygve Poppe Akademikerprisen. Han er et glimrende forbilde for alle akademikere, sier Skard.

– Jeg føler på plikten til å si ifra. I Astrid Lindgrens bok om Brødrene Løvehjerte sier Jonathan til lillebroren at det er visse ting man må gjøre selv om det er farlig. Hvis ikke er man ikke noe menneske, men bare en liten lort. Det har brent seg fast og fulgt meg hele livet, sier Trygve Poppe.

Prisen er en skulptur av Nico Widerberg og 200 000 kroner i støtte til prisvinnerens arbeid innen kunnskapsformidling. Utdelingen finner sted på Sentralen i Oslo 21. oktober under Akademikerne høstkonferanse.

Advarer mot insentiver som setter veilederens interesser først

En fersk rapport, «Når veiledningen svikter», handler om doktorgradskandidater som har måttet bytte veileder fordi noe har skåret seg. 106 doktorgradskandidater som har byttet veileder har fortalt Johan Kristian Andreasen, førsteamanuensis ved Universitetet i Agder om sine erfaringer, skriver Forskerforum.

Et av problemene Andreasen tar opp, er strukturelt. Han skriver at når ph.d.-veiledning er et krav for professoropptrykk, blir stipendiater brikker i veilederes karriereløp. Det gjør det enda vanskeligere for stipendiater å bytte veileder når det oppstår problemer.

Derfor anbefaler Andreasen å endre insentivsystemet, og ta veiledning ut av opprykkskriteriene.

Linda Nesby er professor ved UiT og har skrevet bok om veilederrollen, og er av en annen oppfatning:

– Yngre veiledere er mer opptatt av å gjøre en god jobb, lære seg veiledning, gå på kurs, de er mer sultne og har en egenmotivasjon, sier Nesby.

En annen som synes det er vanskelig å se for seg at veiledning ikke skal være et opprykkskrav, er rektor Sunniva Whittaker ved Universitetet i Agder.

– Jeg ser tanken, men det er problematisk. Å veilede er en viktig del av professoroppgaven, sier Whittaker.

Rapporten er gitt ut i Forskerforbundets skriftserie, og forbundsleder Steinar Sæther er veldig fornøyd.

– Rapporten setter søkelys på et sentralt element i forskerutdanningen og presenterer mange gode anbefalinger til hvordan institusjonene kan legge bedre til rette for gode veiledningsrelasjoner.

Sæther understreker også at rapporten ikke gir uttrykk for Forskerforbundets politikk, og at flere av anbefalingene bør diskuteres.